

KS. TADEUSZ ZADYKOWICZ

*Institut Teologii Moralnej KUL*POLSKA TEOLOGIA MORALNA
– CZTERDZIEŚCI LAT PO SOBORZE WATYKAŃSKIM II
OGÓLNOPOLSKIE SPOTKANIE NAUKOWE
SEKCJI POLSKICH TEOLOGÓW MORALISTÓW
GRÓDEK N. DUNAJCEM 30.05-1.06. 2005 R.

W dniach 30.05-1.06.2005 r. w Gródku nad Dunajcem, w Domu Rekolekcyjnym Diecezji Tarnowskiej *Arka*, odbyło się ogólnopolskie spotkanie naukowe Sekcji Polskich Teologów Moralistów. Tematyka spotkania koncentrowała się wokół posoborowej odnowy teologii moralnej. Szczególną okazją podjęcia tej problematyki była 40. rocznica ogłoszenia Dekretu o formacji kapłańskiej *Optatam totius* Soboru Watykańskiego II, w którym znalazło się słynne zdanie wytyczające kierunki odnowy tej dziedzinie teologicznej¹

Otwierając spotkanie, Przewodniczący Sekcji, ks. prof. J. Nagórny, postawił przed uczestnikami dwa zadania: [1] odpowiedź na pytanie: Jaka drogę w tym czasie przeszła polska teologia moralna?, [2] próba wytyczenia ścieżek na kolejne 50 lat. Ks. Nagórny, przypominając ewangeliczne słowa: „Tu bowiem okazuje się prawdziwym powiedzenie: Jeden siewca, a drugi zbiera. Ja was wysłałem żąć to, nad czym wyście się nie natrudzili. Inni się natrudzili, a w ich trud wyście weszli” (J 4, 37-38), przestrzegając przed fałszywym przeświadczeniem, że to od nas się wszystko zaczyna. Trzeba – mówił – docenić trud naszych poprzedników, którzy jak ewangeliczny ojciec rodziny wydobywali ze skarbca rzeczy stare i nowe (por. Mt 13, 51).

¹ „Szczególną troskę należy skierować ku udoskonaleniu teologii moralnej, której naukowy wykład karmiony w większej mierze nauką Pisma świętego niech ukazuje wzniosłość powołania wiernych w Chrystusie i ich obowiązek przynoszenia owocu w miłości za życie świata” (DFK16).

W przemówieniu nie brakowało też osobistych odniesień Przewodniczącego jako świadka posoborowej reorientacji teologii moralnej.

Ks. prof. Nagórny z szacunkiem powitał nestorów polskiej teologii moralnej: ks. prof. S. Olejnika, ks. prof. A. Marcola, ks. prof. J. Kowalskiego. Wspomniał także nieobecnego ks. prof. F. Greniuka oraz zmarłych świadków, a zarazem twórców odnowy, zwłaszcza: ks. prof. S. Rosika i ks. prof. S. Witka. Wystąpienie ks. Profesora zakończyło powitanie innych uczestników spotkania, zwłaszcza bpa A. Dziuby, o. dr. Z. Klafki, gości z zagranicy (m.in. p. R. Balaka) oraz najmłodszych uczestników.

Pierwszej sesji przewodniczył bp A. F. Dziuba. Jej tematyka była skoncentrowana na świadectwach przełomu. Stąd do uczestnictwa zostali zaproszeni: ks. prof. S. Olejnik, ks. prof. J. Pryszmont, ks. prof. J. Kowalski, ks. prof. H. Juros, ks. prof. A. Marcol. Ich wypowiedzi ukazały proces soborowej odnowy, źródła i wyznaczniki tej odnowy, jak również trudności, jakie napotykał ten proces na gruncie polskim, zwłaszcza w postaci kontroli politycznej ze strony ówczesnych władz komunistycznych, co wiązało się z utrudnieniami w publikowaniu prac oraz trudnościami w przygotowaniu nowych kadr.

Po wystąpieniach księży profesorów miała miejsce dyskusja, w której nie tylko wyrażano wdzięczność Seniorom, nie tylko dokonano swego bilansu minionych 40 lat, ale z tej lekcji historii próbowano wyciągać wnioski na przyszłość. Na tle trudności, jakie istniały w dobie Soboru, wskazano na potrzebę dialogu teologów moralistów ze współczesnymi prądami filozoficznymi, takimi jak: neopozytywizm, scjentyzm.

Druga sesja została poświęcona różnym aspektom posoborowej odnowy teologii moralnej. Ks. prof. I. Mroczkowski ukazał tę odnowę odnosząc ją do kwestii metodologicznych. Wychodząc od wkładu polskich biskupów w Sobór oraz polskich teologów moralistów – i to zarówno przedstawicieli autonomii moralnej, etyki wiary jak i zwolenników ujęć integrujących te dwa kierunki – wskazał na specyfikę polskiej teologii moralnej, która – jego zdaniem – nacechowana była dużym udziałem myśli filozoficznej. Następnie ks. dr J. Kopciński zaprezentował odnowę teologii moralnej fundamentalnej. Odnowa teologii moralnej szczegółowej natomiast została ukazana poprzez nakreślenie jej nowych obszarów. I tak: ks. prof. K. Jeżyna zaprezentował religijny charakter moralności chrześcijańskiej, ks. prof. J. Gocko – problematykę teologii moralnej społecznej, ks. dr A. Świerczek – teologię życia małżeńskiego i rodzinnego, zaś ks. prof. P. Morciniec – zagadnienia bioetyczne. W dyskusji, jaka miała miejsce po tych wypowiedziach, zauważono jeszcze inne obszary posoborowej odnowy teologii moralnej: historię teologii moralnej (o. prof. A. Derdziuk), teologiczny a zarazem normatywny jej charakter (ks. prof. J. Nagórny) oraz wymiar ekumeniczny (ks. prof. S. Nowosad). Ks. prof. P. Góralczyk zwrócił uwagę na zagrożenia dla teologii moralnej wynikające z różnorodności jej nauczania.

Ostatnia sesja została zatytułowana „Polska teologia moralna na progu III tysiąclecia” Przewodniczył jej ks. prof. H. Juros. Główny referat wygłosił ks. prof. P. Góralczyk. Swoją wypowiedź oparł on na trzech pryncypiach: Pismo św. jako *pryncypium cognoscendi*, życie w Chrystusie jako *pryncypium essendi* oraz służba prawdzie jako *pryncypium agendi*. Wobec wysuwanych wobec teologii moralnej po-

stulatów otwartości Prelegent wskazał na związane z tym niebezpieczeństwo utraty przez nią własnej tożsamości.

W dyskusji zwracano uwagę przede wszystkim na praktyczny wymiar pytań o przyszłość polskiej teologii moralnej. Ks. prof. J. Nagórny pytał o te obszary teologii moralnej, które nazwał „białymi plamami”, „ugorami”. Wyraził także zaniepokojenie obniżonym poziomem jakości rozpraw naukowych. Postulował również podjęcie dziedzictwa Jana Pawła II, co do którego jest obecnie szansa na większy dystans i uwzględnienie szerszego kontekstu wyzwań. Ks. prof. I. Mroczkowski wskazał na potrzebę wypracowania teologicznej teorii poznania, języka.

W ramach sesji dokonano także prezentacji wszystkich ośrodków teologiczno-moralnych w Polsce. Poddano również dyskusji miejsce, termin oraz problematykę następnego zjazdu.